

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ő N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Főszerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1932.
Held János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut.: 536—95.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :

FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő :

SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A szent korona öröklésének jogi természete.

(II. közlemény.)

Irta: *Kolosváry Bálint.*

A ma érvényes magyar magánjog tételes adatai a szent korona „törvényes öröklésére“ vonatkozóan az Orsz. bírói értekezlet már említett 18. §-ától eltekintve, a következők:

Mindenekelőtt a Tripartitum I. R. 47. címének principiumát lehetne felsorakoztatnunk, mely az osztály után szerzett (szerzeményi) javakra, örökösök hiányában, a kir. fiscusra való háramlásról („ — bona et jura possessionaria post divisionem inter fratres factam — haeredibus destituto — Fisco regio applicantur) beszél. A Tripartitum I. R. 10. tit. bevezetése és 1. §-a (melyre pedig közönségesen hivatkozni szoktak) nem vonható a szent korona öröklésének jogi alapjai közé, mert e hely az adományi jellegű jószágokról szól, melyek pedig eredetileg az ország szent koronájától függenek és így magvaszakadás esetén ugyanerre néznek és háramlanak vissza.

Az adományos javak visszaháramlása és a fiscus „öröklési joga“ pedig lényegesen eltérő intézményeket jelölnek. A királyi adomány, amint azt *Zsögöd-Grosschmid* élesen jellemzi: feloldó feltétel mellett tulajdonátruházás. „A jószág a koronára nem mint a magvaszakadt örökösére, hanem ép

Kolosváry Bálint: A szent korona öröklésének jogi természete.

Kovaliczky Elek dr.: Az örökösödési eljárás egyszerűsítése és gyorsítása kérdéséhez.

Közlemények.

A közjegyzőség és a politika.

Halálózások. Ráckeve.

Kinevezések.

Áthelyezések.

Lázár Ferenc dr. újból felsőházi tag lett.

Az országos egyesület és a budapesti kamara közgyűlései.

Új állásrendszeresítés.

Az első nyugdíj döntő bírósági határozat.

Díj megállapítási önkénykedés.

Jegyzői magánmunkálatok.

A közjegyzők és helyettesek, mint hites revizorok.

Kir. közjegyzői díjszabás.

Ismételt felhívás.

Rendeletek.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Szerkesztői üzenetek.

oly formán jutott vissza, amint ma is visszaesik a feloldó feltétel teljesedésével arra az átruházóra, aki azt erre az esetre magának nyíltan vagy hallgatag fenntartotta.**

A másik jogforrás az egyenesen a kir. fiscus örökösödéséről szóló 1715: XXVI. t.-c. (De fisci regii successione), melynek principiuma a Trip. I. R. 10-ik címére hivatkozva a magvaszakadt ingó és ingatlan javainak igaz és törvényes örököséül a királyi fiscust nevezi meg. Csakhogy ez a törv. cikk is végzetesen összezavarja az urafogyott hagyatékban (caducitas) való jogutódlást az adományi jószág devolutiójával, mely pedig nem egyéb, mint az adományozáskor már eredetileg létrejött és a szent koronát illető „*proprium jus*”-nak egyszerű felszabadulása.

A jobbágyok örökösödését rendező 1840: VIII. t.-c. 13. §-a a magvaszakadt jobbágy után, ha „oldalaslagi vérek” sincsenek, azt rendeli, hogy az ősi javak minden különbség nélkül — és a szerzeményiek is (bizonyos megszorítással) az illetékes földesurra szálljanak. Ez is tisztán a szent koronára való visszaháramlás mintájára szabályozott devolutio, de éppen nem kimondott „öröklési” folyamat.

Bizonyosként tekinthető, hogy a szent korona „törv. öröklési jogának” homályban álló jogi természete éppen a fent elősorolt régi forráshelyek zürzavarosságában gyökerezik. Ezt a homályosságot a még mindig újkeletűnek vehető 1894: XVI. t.-cikk sem tisztázta. 114. §-a azt rendeli, hogy ha nincs örökös, erről a kir. kincstári jogügyek igazgatóságát a halálesetfelvétel beérkezéssel haladéktalanul értesíteni kell. A bíróság ilyen esetben hagyatéki gondnokot nevez ki és a hagyaték biztosságáról gondoskodik. A 115. § a hagyatékra netalán igényt tartók egyéves hirdetményi felhívását írja elő; a 116. § pedig rendeli, hogy ha senki sem jelentkeznék, a hagyaték az államkincstárnak adandó át. Az elévülésen belől azonban a kincstárral szemben még mindig lehet öröklési igényeket érvényesíteni. Ha pedig a hirdetményi idő alatt örökös jelentkeznék: hagyatéki tárgyalást kell tartani s arra a kir. kincstári jogügyek igazgatósága is meghívandó.

A hagyatéki eljárásról szóló törvény most érintett ren-

*Zsögöd-Grosschmid, Fejezetek kötelmi jogunk köréből. I. kötet; 1-ső kiadás, Budapest, 1898. 184. l.

delkezései révén a kincstár a hagyatékot nem ipso jure kapja tehát, — mint a többi törv. örökös, — hanem egészen különleges feltételek mellett és megfelelő hivatalos eljárások közvetítésével. Csak a hagyatéki hitelezők irányában lesz a helyzete a különbeni örökösökével azonos, kiknek jogállása egyébként — amint ezt alább kifejtjük — más vonatkozásokban is elütő az övétől.

Ami már most a tudományos irodalom állásfoglalását illeti, jeleztük előbb, hogy a kérdés iróinkat kevésbé érdekelte s inkább csak per tangentem foglalkoztak vele. Egy néhány példát hozva fel csupán — így

Frank* nem említi azt, mintha a kincstár törvényes örökös volna. „Urafogyott vagyon vagy jószág, melynek t. i. sem végintézet, sem törvény szerint ura és örököse nincsen, rendszerint a kir. kincstárt illeti. De kivételek is vannak.” Itt Frank a földesúr és a város háramlási jogára céloz.

A Zlinszky-Reiner-féle magánjogi tankönyv,** az államkincstár „öröklését”, mint olyan *kisegítő intézményt hangsúlyozza, melyre szükség van azért*, hogy a vagyon *uratlan* ne maradjon. Ezzel is azonban főleg arra az ellentétre akar rámutatni, ami a könyv megjelenési idejében közkeletű, felkapott községi „közöröklés” és a kincstár kérdéses joga között fennáll, miután a község öröklése a tervezetek szerint valóságos öröklést jelentene, míg ez a kincstárra való szállomány esetében nem forog fenn. Végeredményben tehát Zlinszky-Reiner is a kincstár törvényes örökösi minősége ellen nyilatkozik.

Ezzel ellentétben valóságos öröklési jognak minősíti az államkincstárnak az örökösök nélküli hagyatékra vonatkozó jogát a Raffay-féle Magánjog*** s ezt a felfogását az 1894: XVI. t.-c. 116. §-ára alapítja, hibáztatván, hogy a gyakorlatban ennek ellenére a kincstár „szállományi jogát” emlegetik.

Abban, hogy az üressé vált hagyaték nem ipso jure

*Frank J. A közigazság törvénye Magyarhonban. Buda, 1845. I. R. 281. §.

**Zlinszky-Reiner, A magy. magánjog mai érvényében. Bpest, 1899. VII. kiadás. 1065—1066 l. 17. jzet.

***Raffay, A magy. magánjog kézikönyve. Eperjes 1906. II-ik kiadás. 472. l.

száll a kincstárra, kétségtelenül igaza is van. Ebből azonban logikusan az következik, hogy a hagyatéknak ideig-óráig mégis csak uratlannak kell lennie és ez az uratlanság nemcsak akkor áll be, ha és amikor az örökhagyó a kincstárt expressis verbis végrendeletileg kizárja — anélkül, hogy ugyanakkor örököszt nevezzen, vagy valamilyen törvényes örököse volna. Raffay ilyen esetben a hagyatékot a kincstárra az ezt illető „közjogi occupationalis fensőbbbségi jog” alapján szállatja át.

Az újabb irodalmi adalékok közül példaként *Almásy* Antal német nyelvű magánjogát említhetjük*, melyben szerző azt a tételt állítja fel, hogy a fiscus ált. örökös-ként élvezi az örökös jogait és viseli kötelezettségeit, sőt módjában áll a visszautasítás is, mikor a hagyatéknak uratlanná válik. Hogy mi lesz vele ezután? erről a szerző nem emlékezik meg.

A kérdés körüli szemlénknak még egy figyelembeveendő területe a magánjogi polg. törvénykönyv codificatioja során felmerült álláspontunk és az idevágó munkálatoknak rövid ismertetése.

A *Teleszky* féle örökjogi javaslat a kincstár „szállományi jogát” kifejezetten az állami főhatalom folyamánként szabályozta és azt a magánjog eszme-köréből teljesen kiemelte. Ezzel szemben az 1895-ben állandó szervezettel ellátott codificatio-nális bizottság előmunkálatainak legelején már *Szászy-Schwarz Gusztáv*, az öröklési jogi rész megbízott szerkesztője azt a javaslatot tette, hogy a törvényes öröklésnek a nagyszülői parentelánál való lezárásával az öröklés rendjében az örökhagyó illetékes községe következék.** Ezzel az u. nev. „Közörökléssel” a szent korona öröklésének problémája elimináltatott volna, s a mi minket itt főleg érdekel, a község valóban, mint „törvényes örökös” juttatottatott volna a hagyatékhöz.

A ptk. I. tervezete ezt a *Schwarz*-féle közöröklést el is fogadta, de a község helyett az államkincstárt iktatta be az öröklés rendjébe törvényes örökös-ként, azzal a további változtatással, hogy a rokonok öröklését nem a nagyszülői, hanem eggyel feljebb, a szépszülői parentelánál zárta le

* *Almásy* Ungarisches Privatrecht. Berlin 1922. I. R. 264-265. l.

** Szerkesztő bizottsági jegyzőkönyvek. II. kötet. 40 és köv. lapok.

(1810. §.). Egyébként megállapította azt is, hogy a kincstár a reaszállott örökség értékét szegényügyi, kórházi és iskolai alapítványokra köteles fordítani.

Ezen az állásponton a gyökeresen átdolgozott II-ik tervezet 1543. §-a sem változtatott.

A Tervezethez kiadott indokolás elismeri, hogy a kincstár szállományi jogának jogi természete kétséges s eldöntve nincs, ha vajjon az igazi öröklési jognak tekintendő-e, vagy pedig az államnak területén lévő minden uratlan vagyon occupatio-jára kiterjedő fensőbbbségi jognak a kifolyása.

A Tervezet az előbbi megoldáshoz főleg az újonnan bevezetni szándékolt közöröklésre tekintettel azért folyamodott, mert ezen az úton a köz igényét közvetlenül a család igényéhez kapcsolva a közöröklés ethikai gondolatát jobban vélte a köztudatba beleplantálhatni, — másrészt, mert a közöröklés technikai keresztülvitele, ily rendezés mellett külön jogszabály apparátus beállítását nem tette szükségessé.*

Végül a Magyar Magánjog Törvénykönyve (M. M. T.) címén 1928-ban közzétett és az Országgyűlésnek is bemutatott legújabb codex javaslat — a közöröklés új intézményével szakítva — és a régi joghoz való visszatéréssel az államkincstár jogát az urafogyott hagyatéknak kifejezetten törvényes öröklési jognak jelenti ki. (1794. §.)

Úgy a M. M. T. valamint előzői, a ptkv. I. és II. tervezete, sőt az 1915-ben az országgyűlés elé terjesztett és bizottságilag is megtárgyalt javaslat: kérdésünkben az új német polg. törv. könyv lenyűgöző hatása alatt állottak.

*

Az elmondottakban annak a felfogásnak háttérét óhajtottuk megvilágítani, melyszerint a szent korona „törvényes öröklési joga” jogi természetét illetőleg a vérrokonok és a házastárs törv. öröklési jogától lényegében élesen elüt, — amely álláspontnak szükségképi következménye, hogy törvényes öröklési jogként való szabályozása — amint ezt a M. M. T. is tette, elvileg nem helyeselhető, de gyakorlati szempontból sem látszik indokoltnak.

* *Indokolás* a magy. ptkv. tervezetéhez. Bpest 1902. V. kötet. 32—33. lap.

A tételes anyagból (különösen a régebbiből) világos, hogy az öröklési jogként való minősítés az adományi javak magvaszakadás esetén beálló visszaháramlásának és a szentkorona urafogyott hagyatékokra vonatkozó jogának összezavarására vezethető vissza.

Az 1894: XVI. t.-c. rendelkezéseivel az örökösödési jog jellegének felvételét szintén nem lehet alátámasztani, mert azok egyrészt a kérdést lényegében nem is érintik, másrészt egész sorát állítják fel azoknak a szabályoknak, melyek a különbeni törv. örökösökre nem, hanem csak a szent koronára alkalmazhatók. Amit tehát a ptkv. tervezetének indokolása felhoz, hogy t. i. a szent korona jogának öröklési jogként való megconstruálása feleslegessé teszi a külön jogszabályapparátus felállítását: az örökösödési eljárási törvény tanúsága szerint nyilvánvaló tévedés.

A szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c. 3. §-a az „*uratlan*“ hagyatékhöz tartozó szerzői jogra kimondja, hogy arra a szent korona háramlási joga nem terjed ki. A szerzői jogi novella (1921: LIV. t.-c.) 3. §. 4-ik bekezdése ezzel egybevágóan a rendelkezést megismétli: „Az *uratlan* hagyatéokra fennálló háramlási jog a szerzői jogra ki nem terjed.” — E két törvényhelyben két fontos tétel van. Az egyik, hogy a hagyatékok „*uratlanságát*“ hangsúlyozza, ami azt jelenti, hogy örökös nincs, — és mert nincs, azért érvényesül egy és az örökléstől független természetű jog: az államkinestár joga. A másik tétel, hogy nem a kinestár „törv. öröklési jogát“ zárja ki a törvény, hanem a kinestár „*háramlási jogát*“.

Az újabb keletű irodalomra nagyobb súlyt fektetnünk nem lehet, miután az — amint ugyanezt a legújabb iudicaturára is elmondhatni — a codex javaslatok minősítéseit és újításait szinte célzatosan igyekeznek az élő jogba belevinni, hogy azokból, ha törvény nem, de legalább minél hamarabb szokás válhassék.

Az e tekintetben objectivebb régebbi irodalom a szent korona jogának minősítése körül legalább is annyit elismert, hogy az mindenképp kétséges. (Igy pld. Kern id. c. m. 157. l.) Ezt különben — el kell ismerünk — a ptkv. Tervezetének indokolása is, mint láttuk, leszögezte.

Azok az érvek, melyeket a szent korona törvényes

örökös minősége mellett felszoktak hozni: nem megnyugtatók, sőt egyenesen helyt nem állók. —

Igy Kernnek az az állítása, hogy ha a hagyatékok res nullus volna: jogosított hiányában a hagyatéki követelések megszűnnének (id. c. m. 158. l.). Ott ahol a jog a nyugvó hagyatékkal kénytelen operálni az adquisitív nyilatkozat megtételéig szintén nincs a hagyatéknak ura, hiszen az elfogadás egyelőre bizonytalan; — a hagyatéki tömeget azonban a jogrend mégis együtt tartja s egészen mellékes, hogy ezzel a theoria számára, kiegészítőképpen, egészen a hereditas jacens jogi személyiségének felvételéig terpeszkedő problematikus feladatot tűzött ki megoldásra. De a kérdésnek ebben a vonatkozásában sincsen áthidalhatatlan szakadékról szó. Az uratlan hagyatéknak a kinestár javára való átadása hatályában ép úgy visszanyúlik a hagyatékok megnyitásáig, mint az örökös elfogadó nyilatkozata — ott — ahol ipso jure öröklést a jogrend nem ismer. Ezenkívül az urafogyott hagyatékok, mint „*uratlan jószág*“ nem is jelent olyan uratlanságot, mely minden primus adquisitornak szabad zsákmányára állhatna, hanem az állam közjogi occupatiós joga számára tartartva u. nev. „*ausprüchige Sache*“, mely ebben az állapotában, amint már Werbőczy a helyes nézőpontot sejtetve mondja: a szent koronára néz.

Raffay előbb jelzett állásfoglalása: önellenmondást foglal magában, mikor az államkinestárt valóságos törvényes örökösnek minősíti, de azonnal hozzáteszi, hogy az örökösökre vonatkozó általános rendelkezések a fiscusra csak részben alkalmazhatók. A kinestár t. i. sem az érdemtelenység, sem az öröklési képtelenség szabályai alá nem esik; nem mondhat le és a hagyatékokat vissza sem utasíthatja. Öröklési jogáról továbbá mindaddig szó sem lehet, míg a hagyatéki bíróság meg nem állapítja, hogy örökös nincs. Pedig ha a kinestár is „örökös“ akkor azt, hogy örökös nincs nem is lehet objectív alapon megállapítani.

Egészen súlytalannak kell tekintenünk végül a régebbi két magánjogi Tervezet és az indokolás álláspontját, mely kifejezetten csak azért akarja a fiscus jogát „öröklési joggá“ minősíteni, hogy a Köz igényét közvetlenül a család igényéhez kapcsolva a közöröklés etikai alap gondolatát a köztudatba jobban elültethesse. Pedig nehéz ám plántálni

oda, ahol a talaj, mely a palánta számára alkalmas volna hiányzik.

A szent korona u. nev. törvényes öröklési jogát, az elmondottak szerint a vérrokonok és a házastárs öröklési jogával azonos természetű jogosítványnak nem tarthatjuk. Lényegileg nem is magán — hanem merőben közjogi jellegű állami privilegium, mely az örökösök nélkül maradt hagyatékot, mint uratlan jószágot az államkincstár *kizárólagos elsajátítási jogának* tárgyává teszi. Ennek az elvi álláspontnak gyakorlati alkalmazása újonnan alkotandó szabályapparátust nem teszen szükségessé s az 1894: XVI. t.-c. rendelkezéseinek keretében nem csak maradéktalanul érvényesülhet, hanem egyúttal azt sem akadályozza, hogy a hagyatéki hitelezőkhöz való viszonyban a különbeni törvényes örökösökre vonatkozó szabályok a szent koronára is változtatás nélkül alkalmazhatók ne legyenek.

A törvényalkotás technikai tisztasága szempontjából tehát kívánatos volna, hogy az államot, illetőleg a szent koronát illető jognak rendezése a törvényes öröklés rendjéből kiemeltessék és attól különálló fejezetben tétessék szabályozás tárgyává.

Az örökösödési eljárás egyszerűsítése és gyorsítása kérdéséhez.

Irta: *Kováliczky Elek dr.* sátoraljaujhelyi kir. közjegyző.

Valahányszor az év végével ügyforgalmi és tevékenységi kimutatást készítek és be kell számolnom az örökösödési ügyekről, sajnálkozva, kellemetlen érzéssel kell megállapítanom, hogy az örökösödési eljárásról alkotott 1894. évi XVI. t.-c.-t módosító 1927. évi IV. t.-c. életbeléptetése, valamint a 43194/1895. I. M. sz. alatt kiadott rendelet módosítása és kiegészítése tárgyában kell, 11000/1928. I. M. sz. végrehajtási utasítás (Vu.) részben elégtelen és nem célszerű és a racionalizálás irányelveivel nehezen összeegyeztethető intézkedései miatt és részben azért, mert annak bizonyos rendelkezései a gyakorlati életbe át nem vitettek és papíron maradtak, minden szorgalom és költség dacára sem tudom azt az

eredményt elérni, amit az örökösödési ügyekre fordított munka és költség méltán megérdemelne.

Az örökösödési ügyek gyorsabb elintézését hátráltatják:

- a.) a halálesetekről szóló havikimutatások kiállítása körül észlelt hiányosságok;
- b.) a halálesetfelvételi ívek felületes kiállítása;
- c.) a hagyatékok késedelmes leltározása — és különösen
- d.) az úgynevezett diplomáciai idézések.

A Vu. 3. §-a szerint a kir. közjegyzőnek hivatalos kötelessége ellenőrizni azt, hogy a havikimutatásban foglalt halálesetek valamelyikéről a halálesetfelvételi ív a törvényes határidőben beérkezett-e hozzá. Erről a törvényes határidőről az 1894. évi XVI. t.-c. 12. §-ának utolsó bekezdése intézkedik, kimondván, hogy a halálesetet a halottkém jelentésének vételétől számított 3 nap alatt köteles az arra hivatott hivatalos közeg felvenni. Az idézett törvénycikk helyébe lépett 1927. évi IV. t.-c. 3. §-a szerint pedig a halálesetet felvevő hivatalos közegnek kötelessége a felvételi ívet az elhalálozást tudató halottkém jelentés vételétől, holtányilváníttatás, vagy a halálozás tényének birói ítélettel megállapítása esetében a hagyatéki bíróság rendeletének vételétől számított 8 nap alatt a 7. §. 7. bekezdése, illetve a novella 1. §-a szerint az illetékes kir. közjegyzőhöz elküldeni.

Szankció is van a törvényben. A fentmegszabott kötelességek elmulasztása, esetről-esetre 20 pengőig terjedő rendbirsággal büntetendő.

A Vu. 2. §-a szerint az előjáróság (Budapesten az illető kerület előjárósága) köteles vizsgálat tárgyává tenni, hogy beérkezett-e a halottkém jelentése és ha igen, köteles a 68.700/1928. I. M. sz. rendelettel megállapított mintájú havikimutatásnak „Észrevételek” rovatába bejegyezni, hogy a haláleset felvételére hivatott közeg ezt a jelentést (a halottkém jelentését) mikor vette át. Ezt az így kiegészített havi kimutatást az előjáróság megküldi az illetékes kir. közjegyzőnek.

A Vu. 1. §-a intézkedik arra nézve, hogy a községi halottkém az 1894. XVI. t.-c. 9. §-a szerint a község területén előforduló minden halálesetről jelentést tegyen annak a községi előjáróságnak, amelynek területén a haláleset előfordult; a második bekezdés pedig megállapítja, hogy az előjáróság, városi tanács, (most polgármester) a halottkém jelentését a haláleset felvétele

végezt nyomban kiadni köteles a községi jegyzőnek, körjegyzőnek, városokban pedig a haláleset felvételére hivatott közegnek.

(Itt közbenvetőleg megjegyzem, hogy sem az 1894. évi XVI. t.-c. 9. §-a, sem a végrehajtási utasításban nincs arról rendelkezés, hogy a halottkém mikor tartozik a halálesetet bejelenteni).

A törvény és a rendelet fent részletezett intézkedéseinek figyelembevételével kétségtelenül meg kell állapítanunk azt a tényt, hogy ha a halálesetről szóló havikimutatás pontosan, lelkiismeretesen ki van állítva, akkor a kir. körjegyzőnek módjában állana minden egyes esetben konstatálni, hogy a halálesetfelvételi ív hozzá törvényes határidőben beérkezett-e? Ámde tapasztalataim szerint a községi előljárásságok csekély kivétellel be nem jegyzik az észrevételek rovatába sem azt, hogy a halottkémi jelentés mikor érkezett be, sem azt, hogy mikor adták ki a haláleset felvételére hivatott közegnek; a múlt évi összes havikimutatások közül alig volt 3—4, ahol az „Észrevételek“ rovatában — még pedig helytelenül az anyakönyvvezetőnek „Észrevételek“ rovatában — voltak bizonyos dátumokat jelző törtszámok, amelyekből azonban megállapítani azt, hogy a halálesetet felvevő közeg mikor vette át a halottkémi jelentést, nem lehet. Ilyen kezelés mellett tehát a kir. körjegyzőnek nem áll módjában a hathatós ellenőrzés és sajnosan kell tapasztalnunk, hogy a járásbiróságok a Vu. 3. §-ának utolsó bekezdése ellenére, bár módjukban áll a kir. körjegyző által hozzájuk félévenként beküldött havikimutatásból meggyőződni arról, hogy a községi előljárásságok a halálesetek havikimutatásának elkészítésénél, vagy beküldésénél szabályszerűen járnak-e el, vagy sem, még sem élnek az idézett szakaszban biztosított azzal a jogukkal, hogy az illetékes felettes közigazgatási hatósághoz forduljanak.

Ha még azt is figyelembe vesszük, hogy vidéken az anyakönyvvezető, a községi előljárásság és a haláleset felvételére hivatott közeg többnyire *egy személy*, igazán nem lehet csodálkozni azon, hogy a kontemplált ellenőrzés teljesen illuzorikus és gyakran kell tapasztalnunk, hogy a halálesetfelvételek nagy késedelemmel érkeznek be és ennél fogva az örökösödési eljárás gyors lebonyolítását akadályozzák.

Kérdés, hogyan lehetne ezen a bajon segíteni. Gyökeresen természetesen csak a községi közigazgatás megfelelő átszervezésével úgy, hogy az ellenőrzés gyakorlására hivatott hatóság külön legyen választva attól a közegtől, aki felett az ellenőrzés gyakorlandó.

Addig is azonban feltétlenül meg kellene változtatni a 68000/1928. I. M. sz. rendelettel rendszeresített havikimutatás mintáját és a zavarólag ható „Észrevételek“ rovat helyett vagy mellett két új rovatot kell a következő felirattal beállítani: „a halottkémi jelentés beérkezése időpontja“ és „a halottkémi jelentés a haláleset felvételére hivatott közegnek kiadatott.“

Azután szigorú rendelettel utasítandók lennének a községi előljárásságok a halálesetről szóló havikimutatásnak a fentiek szerinti pontos vezetésére. A kir. körjegyzők pedig a Vu. 3. §-át kiegészítőleg arra is köteleztessenek, hogy ha a havikimutatások átvizsgálásakor hiányt észlelnek a tekintetben, hogy a halottkémi jelentés beérkezésének időpontja, valamint a halottkémi jelentésnek a haláleset felvételére hivatott közegnek kiadására vonatkozó időpontja szabatosan bejegyezve nincs, külön jelentést tegyenek a járásbiróságnak, amely azután ezen jelentés alapján orvoslásért az illetékes felettes közigazgatási hatósághoz fordul.

Sok kifogásolni való van a halálesetfelvételi ívek kiállítása körül.

Annak dacára, hogy a végrehajtási utasítás már 1928. április 1-én lépett életbe, — az elmúlt 3. év sem volt elegendő ahhoz, hogy kifogástalan halálesetfelvételi ívekre számíthatnánk.

A halálesetfelvételi ívnek az a mintája, melyet a 43194/1895. I. M. sz. rendelet 8. §-ában kötelező használatra rendszeresített, a gyakorlati életben nem lett megvalósítva és bár a Vu. 6. és következő szakaszai a legszabatosabban körülírják és meghatározzák a halálesetre hivatott közeg teendőit, — különösen a vagyoni viszonyokra vonatkozó adatok a legkritikább esetben gyűjtetnek egybe és jegyeztetnek be; az ingó és ingatlan vagyon meghatározása, hozzávetőleges értéke többnyire hiányzik; a 6. §-ban említett hagyaték átadóvégzéseket, örökösödési bizonyítványokat, vagy anyakönyvi kivonatokat alig láttam, úgyhogy nyugodtan állíthatom, hogy itt vidéken a vagyoni viszonyoknak hivatalos úton való kinyomozásáról szó sem lehet. Az ilyen hanyagul kiállított halálesetfelvételi ív alapján azután a hagyatéki ügyet egy tárgyalással rendezni sokszor lehetetlen. Igaz, hogy a Vu. 10. §-a alapján módjában áll a kir. körjegyzőnek a haláleset felvételére hivatott közeg mulasztásai miatt orvoslásért a bírósághoz fordulni; ez azonban tekintettel arra, hogy a kir. körjegyzőnek a vonatkozó előterjesztésén kívül még a szükséges bírósági intézkedés tervezetét is el kell készíteni, sok munkával jár és valóságos sziszifuszi munkát

jelent, mert alig, hogy kitanítjuk az egyik halálesszítelésre hivatott közeget, a nagyon gyakori személyváltozás miatt a következő jogutóddal ugyanezek a bajok megint megismétlődnek.

A hagyatéki bíróságok azonban nagy elfoglaltságuknál fogva ezeket az előterjesztéseket nem intézhetik el azonnal. Hetek telnek el, amíg a rendbíróságot kiszabó végzés az illetőnek kézbesítve lesz és csak azután következik még a bíróságoló végzés ellen beadott előterjesztésnek az elintézése, a vélemény nyilvánítás stb.

Az örökösödési eljárás gyorsítása szempontjából azért célszerűbbnek látszik, ahelyett, hogy a bírósághoz fordulnánk, a hiányosan kiállított halálesszítelési ívet az illető közegnek kellő kitanítással visszaküldeni, amely eljárás azonban megint csak sok munkával, soha meg nem térülő portókötségekkel és minden bizonnyal a legszigorúbb ellenőrzés mellett is időmulasztással jár.

Ha minden egyes, nem teljesen szabatos halálesszítelési ívet helyesbítés végett visszaküldenénk, ez a munka a közjegyzői iroda rendes vitelét jóformán lehetetlenné tenné. Ezekben a szomorú állapotokon csak drákói szigorúságú kormányintézkedéssel és azzal a szankcióval lehetne segíteni, hogy hiányos, hanyag halálesszítelési ív esetén a leltározást a körülményekhez képest helyszíni felvétellel, vagy a nélkül a kir. közjegyző teljesíti. Erre a szankcióra látszik utalni a Vu. 3. §-ának második bekezdése is, mely szerint a kir. közjegyző jelentésében javasolhatja, hogy a bíróság a beérkező halálesszítelési ív szerint esetleg szükségesnek mutakozó leltározást már előre a kir. közjegyzőre, vagy bírósági végrehajtóra bizza.

Minden bizonnyal az lenne az ideális állapot, ha a hagyatékok rendezésére hivatott kir. közjegyző *maga venné fel a halálesszítelés* és maga leltározná is a hagyatékokat. Utalok e tekintetben külföldi példára, Ausztriára (és egy „kéziratnak tekintendő“ tervezetre,) amely az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-c. módosítása tárgyában adatott ki és melynek 46. §-a így szól: „Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a halálesszítelés és előleges biztosítási intézkedéseknek, valamint a leltározás körüli eljárásnak oly helyeken, ahol kir. közjegyző székel, ez utóbbinak kizárólagos hatáskörébe utalása iránt rendeleti úton intézkedhessék és a vonatkozó eljárások, valamint annak díjait szabályozhassa.“

A gondolat kitünő, de lényegesen azért nem segítene a bajon, mert városokban a halálesszítelésre hivatott közegek nagyobb intelligenciájánál fogva és talán mert az ellenőrzés fokozottabb,

a halálesszítelési ívek hasonlíthatatlanul jobbak és szabatosabbak, mint a községiek.

A javasolt intézkedésekkel tehát éppen ott nem lehetne célt érni, hol a hiba a legnagyobb.

Amint fent megjegyeztem, lényegesen hátráltatja az örökösödési ügyek gyorsabb elintézését a hagyatékok késedelmes leltározása.

Az 1927. évi IV. t.-c. 6. §-ának 6. bekezdése szerint a leltározást az arra hivatott személy a halálesszítelés munkájának befejezésétől számított 8 nap alatt megkezdeni és minél gyorsabban befejezni köteles; a végrehajtási utasítás 39. §-a pedig úgy intézkedik, hogy a leltárt (hagyatéki kimutatást) a most megállapított időponttól számított 23 nap alatt be kell terjeszteni, amit ha nem lehet megtenni, a leltározó közegnek kötelessége erről a késedelem okának előterjesztése mellett a kir. közjegyzőt értesíteni.

Nem túlzás, tudtommal az egész országban kevés kivétellel így van, ha azt állítom, hogy a hagyatéki kimutatás a törvényes határidőben, illetve a közjegyző által megállapított és naptárszerűleg megjelölt időpontig igen ritka esetben érkezik be.

Tapasztalatom szerint az is igen ritkán esik meg, hogy a 39. §-nak 3. bekezdése a rendbíróságot kiszabandónak mondja akkor is, ha ez az értesítés el lett mulasztva, vagy a késedelem nem lett kellően indokolva.

A hagyatéki eljárás előkészítő szakaszában legtöbb munkát ad a kir. közjegyzőnek éppen ez a késedelmes leltározás. A rendbíróság elrendelése iránti intézkedésekkel nem sokat értünk el a hagyatéki ügyek gyorsabb elintézése szempontjából; a végrehajtási utasítás 38. §-a szerint a leltárkésedelem esetén is alkalmazni kell a póthatáridőt és a 10. §-nak az előterjesztésre vonatkozó rendelkezését.

Háromféle szankció is áll rendelkezésre; rendbíróság, ha a községi közeg a késedelem okának előterjesztése mellett az értesítést elmulasztja, vagy ha a késedelmet kellően nem indokolja; továbbá rendbíróság, ha a községi közeg a leltár felvételével vagy kiegészítésével és bemutatásával késedelembe esik, vagy ha a kir. közjegyzőnek a leltározásra vonatkozó megkeresését hanyagul teljesíti és végül javaslatot tehet a kir. közjegyző aziránt is, hogy a bíróság a leltározást rá, vagy bírósági végrehajtóra bizza.

Mindezek a megtorló intézkedések nem mozdítják elő a leltározásnak kellő határidőbeni teljesítését, — részben azért, mert

biróságaink nagy elfoglaltságuknál fogva a kir. közjegyzőnek a késelemlről tett jelentését nem intézik el azonnal; részben mert a leltározással megbízott közegek annyi közigazgatási teendővel vannak megterhelve, hogy a késelemlt könnyen tudják indokolni; sokkal hamarabb érünk célt azzal, ha a kitűzött póthatáridőt esetleg megismételjük, mintha rendbirság kiszabására teszünk előterjesztést.

A végrehajtási utasítás 24. §-a szerint a leltározást a vagyonaátruházási illetékre vonatkozó jogszabályoknak a pénzügyminisztertől az 1927. évi V. t.-c. 38—40. §-ai alapján kiadandó hivatalos összeállításban megállapítandó mintájú nyomtatott „hagyaték kimutatás” — leltár — felhasználásával az említett hivatalos összeállítás hatálybaléptéig pedig az eddig használatban levő minta felhasználásával kell teljesíteni. Az eddig használatban levő minta a 40.300/1921. szám alatt kiadott pénzügyminiszteri rendelet 46. §. 6. pontja alatt lesz rendszeresítve, mely egyuttal mellékletét képezi a 31.300/1921. I. M. sz. belügy- és igazságügyminiszteri rendelet 7. §-ának.

Ez a három ívből álló és az illetékrendelet szerint ivenként az értéknek megfelelően, de legalább 50 fillérrel bélyegzendő leltár — hagyatéki kimutatás — a maga részletezésével, 10 csoportjával, valóságos fényüzési cikk, szinte groteszkül hat azoknál az egyszerű, kis értékű hagyatékoknál, melyeknél 1—2 hold földön, egy kis, egyszobás házon és pár rongyos házibutoron kívül más leltározni való nincs.

Az 1930. évről összeállított statisztikám szerint 400 hagyatéki ügyből 271. drb. tehát az összes ügynek körülbelül 68%-a volt kerületemben olyan, melyben a terhek levonása nélküli leltár értéke 2000 pengőt meg nem haladt. Igaz, hogy az én közjegyzői kerületem talán a legszegényebb, de az utóbbi években bekövetkezett általános elszegényedés következtében — eltekintve a nagyobb városoktól — a vidéki közjegyzőségek területén legalább 50—55% lesz az ilyen ügyek száma.

Az ilyen hagyatéki ügyekben a hagyatéki eljárás gyorsítása és egyszerűsítése szempontjából teljesen feleslegesnek vélem:

- a.) a helyszíni leltározást,
- b.) a pénzügyi hatóságok idézését,
- c.) az ingóságok megbecsülésénél szakértők alkalmazását.

A helyszíni felvétel nélküli leltározás intézményét az 1927. évi IV. t.-c. 6. §-a is ismeri, a Vu. 20. §-a szerint is — még a

hivatalból leltározás esetében is — jogosítva van a kir. közjegyző a hagyatékot minden indokolás nélkül a helyszíni felvétel mellőzésével leltározni és letárgyalni. A különben is jelentéktelen értékű ingóságoknak helyszíni felvétel nélküli leltározását a végrehajtási utasítás 26. §-a is lehetővé teszi, mondván, hogy az ingóságok értékéül az örökhagyó halála napján meg volt közönséges forgalmi értéket kell a leltárba felvenni, — amely értéknek megállapításánál a felek bevallása veendő alapul. A különben kötelezően alkalmazni rendelt egy szakértő mellőzendő az olyan leltározásnál, melyet helyszíni felvétel nélkül maga a kir. közjegyző készít.

Az ilyen csekély értékű hagyatékoknál a hivatalosan előírt mintának megfelelő hagyatéki kimutatás az ügy egyszerűsítése szempontjából mint egészen felesleges munka mellőzendő volna. — E helyett a leltározással kapcsolatosan egy határnapon megtartandó hagyatéki tárgyalás jegyzőkönyvében a tárgyalást megelőzően magában a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben leltározna a kir. közjegyző a hagyatékot, —

figyelembevétel a vagyonaátruházási illetékekről szóló 1920. évi XXXIV. t.-c. végrehajtása iránt 40.000/1921. sz. alatt kiadott utasítás 46. §-a értelmében a hagyatéki kimutatás tájékoztatójában olvasható következő rendelkezést: „egyszerűbb körülmények közt élő örökhagyó hagyatékánál a házibutorok és felszerelések, ruházati tárgyak, könyvek, továbbá a kézműiparosok kéziszerszámainak és apró, emberi erővel hajtott gépeinek, ha azok együttvéve sem képviselnek nagyobb értéket, részletes felsorolása és egyenként való értékelése mellőzhető és elegendő azok értékének átlagos megbecsülése és a kimutatás megfelelő rovatában egy összegben való kimutatása.”

Ugyancsak ez a tájékoztató egyszerűsíti az ingatlanok leltározását is, kimondván, hogy az egy-egy telekkönyvi betétben felvett összes ingatlanokat a hagyatéki kimutatásban együtt lehet egységes birtoktestként felvenni, ha hiteles telekkönyvi kivonat csatolva van.

A birtokrészletek egyenkénti felsorolása és becslése a hagyatéki kimutatásban, azokivül az adó és értékbizonylatban és végül az osztálykivonatban mint felesleges munka, teljesen mellőzendő lenne, éppen úgy felesleges a pénzügyi hatóság megidézése és jelenléte ezen kis értékű hagyatéki leltározásnál, mert hiszen az adó és értékbizonylat csatolva van, az ingóságok pedig teljesen jelentéktelenek. Megjegyzem még, hogy a végrehajtási utasítás 47. §-ának 2. bekezdése, mely szerint ha az egész hagyatékra nézve átadó

végzést lehet hozni, a kir. közjegyző köteles a hagyatéki kimutatásnak a hagyaték felosztására vonatkozó részét megfelelően kitölteni és aláírni és a tárgyaláson résztvett örökösökkel és hagyományosokkal aláírni, — teljesen felesleges munkát jelent, mert köztudomás szerint az örökösödési és vagyonátruházási illeték kiszabását végző kir. adóhivatalok ezt a feladatukat egyedül csak a tárgyalási jegyzőkönyv, annak mellékletei és a hagyatéki átadó-végzés alapján végzik, miért is a hagyatéki kimutatásnak a hagyaték felosztására vonatkozó részére semmi szükség nincs.

Az előadottak szerint az örökösödési eljárásról szóló törvényeknek és a 11000/1928. I. M. sz. végrehajtási utasítás szellemének egészben megfelel az eljárás egyszerűsítését célzó következő javaslatom.

Ha a halálesetfelvételi ívnek a II. vagyoni viszonyok címe alatt vonatkozó részéből az tűnik ki, hogy a hagyaték értéke a terhek levonása nélkül, akár ingó, akár ingatlan vagyomból, akár mindkettőből álljon is, 2000 pengőt meg nem halad, az ilyen hagyatékot a kir. közjegyző helyszíni felvétel nélkül a hagyaték tárgyalására kitűzött határnapon a rendeletileg megállapított mintájú hagyatéki kimutatás mellőzésével magában a felveendő hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben leltározza és ezt követőleg a hagyatékot érdemben le is tárgyalja. Ehhez a leltározáshoz a pénzügyi hatóság képviselőjét megidézni nem szükséges

A 11000/1928. I. M. sz. végrehajtási utasítás az örökösödési eljárásról szóló törvény módosítása nélkül kormányintézkedéssel könnyen kiegészíthető lenne; javaslatom a kincstár érdekeit egyáltalán nem veszélyezteti. A tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt leltár bélyegét a tárgyalási jegyzőkönyvben lehet leróni; A felek érdekeit pedig annyiban szolgálja, hogy átlagosan legalább másfél hónappal megrövidíti az eljárást, megtakarítják a helyszíni leltározással járó költségeket, a leltározó közeg és becsüs díjait, mi kir. közjegyzők pedig a szociálpolitika szolgálatában, — azt hiszem szívesen vállalkoznánk a helyszíni felvétel nélkül való fentkörülirt leltározásnak minden díjfelszámítása nélküli elvégzésére, annál is inkább, mert ezzel az eljárással az örökösödési eljárás előkészítő szakaszában sok teljesen improduktív és költséges munkától szabadulunk.

A kibocsátandó rendeletben biztosítani kell azonban a feleknek azt a jogát, hogy akár a hagyatéki bíróságnál, akár a kir. közjegyzőnél kellő indokolással a helyszíni felvétellel kapcsolatos

rendes leltározást kérhessék; ugyanebben a rendeletben szigorúan utasítandók lennének a haláleset felvételére hivatott közegek, hogy az örökösök vagyoni viszonyainak pontos kipuhatólásával kapcsolatosan úgy az ingó, mint az ingatlan hagyatéki vagyon hozzávetőleges értékét a felek hozzájárulásával minden esetben állapítsák meg és az erre vonatkozó adatokat a halálesetfelvételi ívben jegyezzék be.

Végezetül még néhány szót az úgynevezett diplomáciai idézésről, amely tudvalevőleg a hagyatéki eljárás befejezését rendszerint egy félévvel, sokszor még hosszabb idővel késlelteti.

Az idézések kézbesítésére vonatkozólag ma is érvényben van a 41.068/1890. I. M. sz. rendelet, mely szerint a kézbesítések eszközlését és a vevények visszaküldésének megsürgetését az igazságügyi hatóságok kérésére, illetőleg jelentéseik alapján a kir. igazságügyminiszterium diplomáciai úton eszközli. A trianoni Magyarország óta az ilyen idézések lényegesen megsaporodtak, hiszen az úgynevezett utódállamokban lakó örökösöket szintén így kell idézni.

Az idézések kézbesítésére nézve irányadó általánosságban a 48300/1914. I. M. sz. rendelet; legcélszerűbb lenne, a külföldön tartózkodó idézendő érdekelteket *ajánlott* levélben postai úton idézni és amennyiben az ajánlott levél kézbesítetlenül vissza nem érkezik, a kézbesítési vevényt a postai feladó vevény helyettesíthetné.

Módosítandó illetve kiegészítendő lenne tehát, amennyiben nemzetközi vonatkozások azt lehetővé teszik, a bírósági iratok kézbesítéséről szóló fenti számú rendelet és a 11000/1928. I. M. sz. végrehajtási utasítás.

KÖZLEMÉNYEK.

A közjegyzőség és a politika.

Bizonyságául annak, hogy a közjegyzői kinevezések jelenleg divó rendszere nemcsak a szakkörök jogos tiltakozását váltja ki, de a legszélesebb körök érdeklődését felkeltve — mondhatjuk — általánosan elítélő kritikában részesül, az alábbiakban közlünk egy cikket, amely az egyik budapesti délutáni lapban jelent meg. A cikk címe „Másképp nem lehet?“, szövege:

„Legyen szabad egy pillanatra megállnunk egy jelentéktelennek tűnő hír mellett, mely szerényen huzódott meg a lapok politikai rovatában s alkalmasint nem is sok figyelmet vont magára. A hirben arról volt szó — ne említsünk nevet, hiszen igazán távol van tőlünk, hogy személyi ügyé minősítsük a rendszer egész szellemét — arról volt szó, hogy X. Y. főispánt rövidesen felmentik állásától. X. Y. tiz éve viseli már a főispánság terheit, nyugalomba megy tehát s tudvalevően megkapja az . . . i közjegyzőséget. Ugy-e, nincs ebben látszatra semmi különös? Valaki elhagyja főispáni állását, valaki nyugalomba tér a közélet zaja, gondja után, valaki közjegyzőséget kap, amit tudvalevően kapni kell, mert a kormánytól függ, kinek ad belőle. Ez az egész. Még egyszer: semmi meglepő, semmi újszerű nincs benne. Néhány sor az egész és bizonyos, hogy ha mi nem volnánk olyan minden káán csomót keresők: meg sem állana mellette senki egy gondolatra.

De mi úgy érezzük, hogy még sem szabad szó nélkül tovább mennünk. Annak a nagyon, sőt túlsokat hangoztatott magas erkölcsi alapnak nevében, melyre a kormányzat oszlopai tiz éve hivatkoznak, szóban és írásban, cimben és cégérben, hordón, városházán, parlamentben: ennek a fitogtatott erkölcsnek és közmorálnak nevében kérdezzük: hát másképp nem lehet? Nem lehet, hogy ha valaki tiz évig magas köztisztséget, méltóságot viselt és belefáradt, vagy nem is fáradt, de elmegy nyugalomba: hogy azt ne várja készen valami olyan hely, ami anyagi előnyt, javat is jelent egyben? Nem éppen az aktuális eset a fontos. Lehet, hogy a szóban lévő főispán úr képességeinél, rátermettségénél fogva kiválóan alkalmas közjegyzőnek. De csak elméletileg s egy túlsordult pohár visszafojthatatlanságával kérdezzük: másképp nem lehet?

A tünet általános és ijesztő, azért tesszük szavá egy valóban nem jelentékeny aktualitással kapcsolatban. De a magyar polgárságnak, mely roppant tömegeiben a létért folytat hihetetlen s gyatra reménytelen küzdelmet, megdöbbenve kell látnia, hogy harapódzik el ez a szokás. Az urak egy darabig hónapokig, vagy évekig mindegy ülnek magas polcon. S mikor politika, vagy fáradtság, vagy kényszerűség távozásra készíti őket, akkor még a nyugdíj meleg biztonságát sem érzik elégnek: külön stallum várja őket, külön biztonság és jólét. A főispán úr távozik, a főispán úr tudvalevően megkapja az . . . i közjegyzőséget. Tudvalevően. Mert tudvalevő dolog, hogy közpályáról, magas méltóságból csak így lehet távozni. Tudvalevő és tudomásul veendő ez, az Urnak ezerkilencszázharminkettedik s a magyar polgárságnak legválságosabb esztendejében. Ez tudvalevő. És másképp nem lehet.“

A tárgyilagosság számára megtisztítva a cikket azoktól a sallangoktól, amelyekkel az illető lapnak politikai pártállása és mentalitása körül tüzdelt, mégis komor tényként áll előttünk, hogy az álláshalmozások ellen való küzdelem korszakában egy főispán állásából csak úgy távozhatik, hogy az egyébként tisztességes megélhetést nyújtó nyugdíja mellé biztosítanak még részére, ha mást nem, egy nem is

utolsó (tudvalevő ugyanis, hogy az ekként adományozott közjegyzőségek mindig a legjobbak közül valók) közjegyzőség jövedelmét, ami által egy más ember elhelyezkedését mindenestre megakadályozzák. Mert hát ebben a csonka országban az intelligenciának az elhelyezkedésre úgylis bőségesen nyílik alkalmá!

Közjegyzői vonatkozásban különben a hangsúly csupán a nyugdíjkérdéssel kapcsolatban van a „főispánon“. Ugyanezzel kapcsolatosan lehet „államtitkár“ is, mint e nélkül bevégzett képviselő, pártelnök, vagy egyéb politikai korifeus. A lényeg az — s ez ellen küzdött, küzd és fog küzdeni a magyar közjegyzői kar — hogy közjegyzői kinevezésre csupán, vagy legalább is 95%-ban a politikai érdem kvalifikál. Egy komoly jogszolgáltatási funkciót betöltő állást — tekintet nélkül az elméleti és gyakorlati képzettségre, tekintet nélkül a pályán becsületes munkában eltöltött hosszú időre — politikai érdemek honorálásaként adományozni, a tökéletesség felé törekvő modern jog állam rendszerébe, sehogysen beillő ténykedés, eltekintve az ez által szándékosan előidézett jogszolgáltatási defektusoktól is.

Eddig még illetékes helyen hivatkozások történtek arra, hogy a közjegyzői pályát az ügyvédség köréből való kinevezésekkel fell kell frissíteni, illetve az ügyvédi kar súlyos válságát közjegyzői kinevezésekkel kell részben szanálni. Ebben az utóbbi vonatkozásban győzött a jobb belátás. Belátták, hogy egy kb. 6000 lélekszámot reprezentáló kart nem lehet 5—10 közjegyzői kinevezéssel szanálni, helyesebben az ügyvédi kinevezéseket nem lehet szanálásnak minősíteni: különösen nem, ha véletlenül sohasem azokat nevezik ki közjegyzőkké, akik arra tényleg rászorulnának, hanem azokat akik szintén véletlenül főispánok, államtitkárok, képviselők, pártelnökök voltak, vagyis akik nem jogi, hanem politikai téren fejtettek ki érdemdús tevékenységet.

A kinevezési rendszer pszichológiájához hozzá tartozik még, hogy az ilyen kinevezések a kamarai jelölés súlyának fokozása érdekében még a pályázat kiírása előtt publikálhatók, ahogy a közölt cikkben hivatkozott közjegyző állásra kinevezendő személy nevét már hetekkel ezelőtt közölte az egész magyar sajtó, holott a pályázati hirdetés csak a napokban jelent meg.

Halálozások. *Héderváry* Lehel dr. újpesti kir. közjegyző februárius hó 2. napján Budapesten elhalálozott. A hosszas betegeskedés után, férfi kora delén, ötvenhat éves korában elhalt kartársunk a közjegyzői pályán alig három éven át működött. Egyéniségének és temperamentumának megfelelően a politikai életben keresett előbb érvényesülést s ott már fiatal korában ismert nevet és pozíciót vívott ki magának. Politikai működését, mint publicista Kolozsvárott kezdte, ahol az egyik politikai lapnak volt több éven át főszerkesztője. 1905-ben a gödöllői kerület mandátumával bekerült a képviselőházba, ahol a függetlenségi pártnak egyik lelkes és harcos tagjaként Kossuth Ferenc szűkebb környezetéhez tartozott. Mint kiváló szónok és debalter parlamenti felszólalásaiban intranzigens szorgalmazója volt a függetlenségi párt nemzeti követeléseinek. Ismeretes parlamenti afférja volt Gerő Vilmossal a palotaőrség parancsnokával. 1914 tavaszán több függetlenségi párti politikussal amerikai propaganda útra ment, ahonnan visszatérve francia földön érte a háború. Itt hat hónapig internálták s visszatérése után ismét bekerült a parlamentbe, ezúttal már mint az újpesti kerület képviselője. A háború végén súlyos betegséget szerzett, aminek következtében a politikai élettől teljesen visszavonult. 1929. május havában nevezték ki Ujpestre közjegyzővé. Temetése nagy részvét mellett Budapesten a kerepesi temető halottas kápolnájában februárius 4-én ment végbe. Az egyházi szertartást Barabás István unitárius lelkész végezte, majd politikai barátai nevében Létay Ernő országgyűlési képviselő, a budapesti közjegyzői kamara, illetve a magyar közjegyzői kar nevében Lukács Izsó dr. budapesti kir. közjegyző mondottak elhunyt kartársunk fölött bucsuztatót.

Scoberda Antal mezőcsáti kir. közjegyző februárius hó 22. napján elhalt. Érdemes kartársunk elhalálozásáról a debreceni közjegyzői kamara a következő gyászjelentést adta ki: „A debreceni királyi Közjegyzői Kamara és a területén működő királyi közjegyzők mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett kartársuk Scoberda Antal mezőcsáti kir. közjegyző folyó hó 22-ik napján 82 éves korában meghalt. Tetszett a Mindenhatónak őt oly hosszú élettel megajándékozni, hogy ő volt a közjegyzői kerületünk korban legidősebb tagja és ő e hosszú életet hivatása terén kifejtett buzgó munkálkodással, becsületben s köztiszteltben töltötte el. Utolsó útjára pályatársaink őszinte szeretete kíséri. Emlékét kegyelettel őrizzük meg. Debrecen, 1932. évi február hó. Áldás emlékére!”

Az iroda részére helyettesül a debreceni kamara Tápai Károly dr. mezőcsáti közjegyző helyettesét rendelte ki.

Ráckeve. *Fekete betűkkel vésődött be 1932. február 23-án a közjegyzőség történetének lapjaira Ráckeve. Megakad kezünkben a toll, amikor ennek a Csepel szigeti községnek nevét leírjuk. Nagyobbat dobban a szívünk, amikor ennek a községnek nevét kimondjuk. Az az elvetemült gonosztevő, aki vadállati bestialitással marcangolta szét áldozatát: rémtettével mindannyiunkat megdöbbenett, — mindenképen egy tragikus sorsú szerencsétlen áldozatnak: Miklós Zsigmond dr. kir. közjegyzőhelyettesnek koporsója elé állított bennünket. Mi mindannyian mély döbbenettel álljuk körül a koporsót, mely ifjú kartársunknak irtozatos módon szétdarabol holttestét rejti magában. Letesszük e sötét koporsóra lelkünk mélyéből fakadó részvétünk virágszárait. Egy jobb sorsra érdemes kartársunkat siratjuk, aki valóban önfeláldozással töltötte be nemes hivatását és ott lehelte ki lelkét íróasztalánál, ahol gyilkosa a késő esti órákban folytatott munkája közepette ütötte ki kezéből azt a tollat, mely az életének nehéz küzdelmeiben egyedüli fegyvere volt. Megérdemli, hogy emlékét kegyelettel megőrizzük!*

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Dömötör* László dr. kecskeméti gyakorló ügyvédet a Kecskeméten újonnan rendszerezített harmadik közjegyzői állásra, *Botka* László dr. budapesti kir. közjegyző helyettesét a Schrammel Imre elhalálozásával, illetve a Kiss Aurél dr. áthelyezésével megüresedett vasvári állásra, *Magyary* Ferenc dr. balatonfüredi gyakorló ügyvédet a Zakariás János dr. áthelyezésével megüresedett balatonfüredi állásra, nagylaki *Rätz* Oszkár dr. füzesgyarmati gyakorló ügyvédet a vitéz Durko Sándor dr. áthelyezésével megüresedett enyingi állásra kir. közjegyzőkké nevezte ki. Ebben a kinevezési sorozatban az arány a helyettesek javára mindössze 25%, sajnos még ezt is örömmel kell regisztrálnunk különös tekintettel arra, hogy mintegy egy éven belül helyettesét egyáltalában nem neveztek ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter *Morvay* Zsigmond dr. debreceni kir. közjegyzőt a Héderváry Lehel dr. elhalálozásával megüresedett újpesti, *Olchváry* László dr. nagykállói kir. közjegyzőt pedig Miskolcon újonnan rendszerezített harmadik kir. közjegyzői állásra helyezte át.

Lázár Ferenc dr. újból felsőházi tag lett. Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága részéről a felsőházba választott tagok megbízatása lejárván, a belügyminiszter 49/1932.

B. M. számú rendeletével új választást rendelt el. E rendelet következtében a felsőházi delegátusok választását a februárius 17. napján megtartott közgyűlésen ejtették meg. Ez alkalommal többek között ismételten is felsőházi taggá választották Lázár Ferenc dr. budapesti kir. közjegyzőt, az országos egyesület elnökét. A törvényhatósági bizottság bizalma ezen előkelő pozíció tekintetében már másodizben fordul Lázár Ferenc dr. felé, aki a városi ügyekben való széleskörű s nagy agilitású munkásságával nagy népszerűséget, elismert nevet vívott ki magának s a törvényhatósági bizottságnak immár egyik legmarkánsabb egyénisége. A magyar közjegyzői kar, amely Lázár Ferenc dr.-ban szintén egyik vezető egyéniségét őszintén nagyrabecsüli, ismételt előkelő megbízatásáról osztatlan örömmel vett tudomást.

Az országos egyesület és a budapesti kamara közgyűlései. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesülete és a budapesti kir. közjegyzői kamara a több évi uzusnak megfelelően ezuttal bár nem ugyanazon napon, de folytatólagos napokon 1932. évi március hó 19, illetve 20. napján tartják meg közgyűléseiket a budapesti kir. törvényszék elsőemeleti polgári tanácstermében. Március 2-án délután az országos egyesület bizottsága, 19-én délután pedig a budapesti kamara rendes választmányi ülést tart, 19-én este pedig közös társasvacsora lesz az Országos Kaszinó földszinti éttermében.

Új állásrendszeresítés. Az igazságügyminiszter e közlöny hasábjain alapos és helytálló érvekkel többször kifogásolt állás-szaporítási programja keretében az 5958/1932. I. M. számú rendeletével Miskolc székhellyel a miskolci és edelényi járásbíró-ság területére új közjegyzői állást szervezett az örökösödési ügyekre vonatkozó olyan megosztással, hogy a Miskolc székhellyel már működő két s az ujonnan rendszeresített állásra kinevezett harmadik közjegyző egyenként az év meghatározott négy-négy hónapjában elhaltakra vonatkozó ügyekben lesz hivatott eljárni.

Az első nyugdíj döntő bírósági határozat. Az 1700/1931. I. M. rendelet 46. §-a a közjegyzők illetve jelöltek nyugdíjügyeire vonatkozó bizonyos vitás kérdések elbirálása végett döntő bíróság megalakítását rendeli. E rendelkezés alapján első ízben összeült döntő bíróság határozatát az alábbiakban közöljük. A határozatból megállapítható tényállás különben az érdeklődésre és kritikára méltán számot tarthat.

„Határozat.

N. N. volt kir. közjegyzőnek öregkori nyugdíjra való jogosultsága ügyében a kir. közjegyzői kamara 400/1931. kjk. számú határozata ellen, amelylyel az öregkori nyugdíjra való jogosultság megállapított, a nyugdíjintézet a kir. közjegyzők és közjegyző-jelöltek nyugdíjügyéről rendelkező 1700/1931. I. M. számú igazságügyminiszteri rendelet 46. §-a alapján záros határidőn belül az ezen §. értelmében megalakítandó döntő bírósághoz folyamodván, a döntőbíróság megalakult akként, hogy abba N. N. volt kir. közjegyző, dr. Ikrich Arnold szeghalmi kir. közjegyzőt, a nyugdíjintézet elnöke pedig dr. Szemerjay-Petrán Tibor budapesti kir. közjegyzőt jelölte ki, nevezett tagok pedig elnökül dr. Holitscher Szigfrid budapesti kir. közjegyzőt választották meg. Az ekként megalakult döntőbíróság az 1931. december 3-án megtartott ülésében a kir. közjegyzői kamara 400/1931. kjk. számú határozatát helybenhagyta és N. N. volt kir. közjegyzőnek öregkori nyugdíjra való jogosultságát megállapította.

Indokok:

N. N. volt kir. közjegyző igazolta, hogy 1877. március 1-től, 1931. március hó 3-ig tehát 54-évig mint kir. közjegyző működött és ennél fogva hivatkozott rendelet 24. §-a értelmében öregkori nyugdíjra jogosult, amelynek összege ugyanazon rendelet 25. §. II. a. pontja értelmében havi P 250.—t tesz ki. Figyelmen kívül kellett hagyni a nyugdíjintézet által ezzel szemben az öregkori nyugdíjjogosultság megtagadásának indokául felhozott és hiteles másolatban bemutatott megállapodást, mely N. N. és helyettese között létrejött és amely szerint utóbb nevezett arra az esetre, ha az állásáról lemondott közjegyző helyére kineveztetik, neki és feleségének járandóságot biztosított az ezen megállapodásban foglalt közelebbi feltételek és módozatok szerint. Mert igaz ugyan, hogy ezen egyébként közelebbi tartalmánál fogva a jó erkölcsbe is ütköző megállapodás szerint N. N. volt közjegyző azon állása révén, amelyről lemondott továbbra is jövedelemben részesül, azonban ezen körülmény a közjegyzők nyugdíjáról rendelkező törvény és annak alapján kibocsátott hivatkozott rendelet ilyen esetre vonatkozó intézkedésének hiányában nem szolgálhat törvényes alapul a nyugdíjjogosultság megtagadására. A többször hivatkozott rendelet 32. és 33. §-ában taxative sorolja fel azon eseteket, amelyekben nyugdíj nem jár. Ezen esetek egyike sem forog fenn az elbirálás alá vett esetben. Nem alkalmazható azonban a nyugdíj-

intézet által hivatkozott 23. §. még per analogiam sem, mert abból éppen az ellenkezőre kell következtetést vonni. Ezen §. szerint ugyanis a rokkantsági nyugdíj szüneteltethető, ha a rokkant más pályán folytat jövedelmet nyújtó foglalkozást, mely rendelkezés indoka, hogy ezen körülmény esetleg megcáfolja, hogy valóban rokkant volna. Az öregkori nyugdíjnak előfeltételét azonban a 24. §. szerint kizárólag egy bizonyos betöltött szolgálati idő vagy életkor képezi, minden tekintet nélkül a közjegyző személyes körülményeire, tehát mint abszolút jogcím és anélkül, hogy a közjegyzőnek működése folytatásában akár rokkantság, akár más személyes körülmény folytán akadályozva kellene lennie. Éppen azért a 23. §. rendelkezése nemcsak hogy kifejezetten a rokkantsági nyugdíjra szorítkozik, de 3. bekezdésének utolsó mondata rendeli azt is, hogy éppen ellenkezőleg, a szünetelő rokkantsági nyugdíj helyett folyósítandó az öregségi nyugdíj abban az esetben, ha az illető az öregségi nyugdíjra megállapított korhatárt eléri, vagyis abban az esetben is, ha egyébként a más pályán folytatott jövedelmet nyújtó foglalkozása nem szűnt meg. Eltekintve tehát attól, hogy a szóbanforgó megállapodás szerint éppen a megszűnt közjegyzői állásból folyólag biztosított járandóság semmi esetre sem tekinthető „más pályán“ folytatott foglalkozásból eredő jövedelemnek, a 23. §-nak az öregkori nyugdíjra való alkalmazhatása minden esetre ki van zárva.

.....A döntőbírósnak a tételes rendelkezésekre való tekintettel a törvény értelmében ilymódon kellett határoznia, dacára annak, hogy a nyugdíjintézet által bemutatott megállapodás mellett szintén méltánytalannak tartja, hogy az ilymódon közjegyzői állásából kifolyólag ellátásban részesülő lemondott közjegyző emellett öregkori nyugdíjat is érvényesít. Mójában áll azonban a nyugdíjintézetnek a hivatkozott rendelet megalkotásánál nyilván előre nem látott, noha elég gyakorlati ilyen vagy hasonló esetekre vonatkozólag a rendeletnek megfelelő intézkedéssel való kiegészítését szorgalmazni. Ami ha nem is ruházhatnék fel visszaható erővel, minden esetre lehetővé tenné a nyugdíj további folyósításának megszüntetését.

Díj megállapítási önkénykedés cím alatt e közlöny múlt számában megemlékeztünk egyik járásbírósnak hagyatéki referens bírájának arról a ténykedéséről, mely szerint a közjegyzőt a díj rendelet alapján megillető irásdíjakat önkényesen leszállította és pedig a díjrendeletben megállapított 25, illetve 50 fillér oldalanként

való irásdíj helyett egészen oldalanként 8 fillér összegre. Megemlékeztünk arról is, hogy e miatt az illetékes közjegyző kénytelen volt mintegy 60 hagyatéki ügyben az átadó végzés ellen felfolyamodással élni. Örömmel és megnyugvással adhatunk hirt arról, hogy e felfolyamodások következtében az illetékes törvényszék, mint felfolyamodási bíróság a hagyatéki bíróság végzéseit mind megváltoztatta s a közjegyző részéről felszámított törvényszerű irásdíjakat megállapította. Ezzel kapcsolatban helyénvalónak találjuk megemlékezni a 30529/1925. I. M. számú rendeletről, amely a bírósági másolatok irás díját szabályozza s a mely szerint egy legalább 25 soros oldal irás díja 80 fillér, amely díj nem a másolat, hanem a lemásolandó irat terjedelme szerint számítandó. Ezen irásdíjak megfizetése alól a rendelet szerint a szegény jog sem mentesít. Az irás díj tehát méltányosan és igazságosan is szabályozható feltéve, hogy nem közjegyzői munkáról van szó.

Jegyzői magánmunkálatok. A jegyzők magánmunkálati jogosítványához mereven ragaszkodó illetékes körök további okulására az alábbiakban ismételtelen is közlünk kettő darab díszpéldányt a jegyzői magánmunkálatokból:

I. „*Nyilatkozat.* Alulírott Biró Rózsi sárkeszi lakos ezennel kijelentem, hogy Vajda Dénes sárkeszi lakóssal kötendő *házasságom alkalmából* völegényem szüleitől Vajda István és neje Németh Julianna sárkeszi lakósoktól *adásvevési* szerződéssel a sárkeszi 1116.914/1.588.590. hrszámú ingatlanokat kaptam holtiglani haszonélvezetükkel megterhelve. Kijelentem, hogy azon esetre, ha leendő férjem Vajda Dénes előbb halálozna el, mint én és tőle gyermek utódok maradnak, azon esetre a fentebb jelzett ingatlanokat kizárólag Vajda Dénes férjemtől származó gyermekeknek *biztosítom még halálom előtt.* Azon esetben, hogy ha megállapíthatnák az, hogy férjemet ok nélkül elhagyom, kijelentem, hogy ezen esetben a fenti ingatlanokra nem tartok igényt, azt Vajda István és neje Németh Juliannának rendelkezésére bocsájtom, illetve azokat minden ellenvetés nélkül visszajuttatom. Kelt Nádasdladány, 1931. február hó 21-én. Biró Róza s. k. Előttünk mint tanúk előtt: Förstner Albert s. k., Mentler Géza s. k.“

II. „*Házi (!) szerződés.* Alulírott Auth János és neje Emmert Katalin palotabozsoki lakosok ezennel átadják haláluk utáni tulajdonjoggal a tulajdonukat képező a palotabozsoki 158. sz. házat hofstellel, egy db. Hirschepukl, Szebényer thalt, Hofstell és Lazareth nevezetű ingatlanokat gyermekeiknek, Auth Ferenc és neje Thurn

Erzsébet palotabozsoki lakosoknak és megengedik, hogy átvevők tulajdonjogukat haláluk után neveikre telekkönyvíleg bekebeleztessék. Ezen ingatlanokat átadók és átvevők közösen hasznélvezik s átadók ha itt építenek, itt laknak is a maguk által választott módon és helyen. Mindezekért fizetnek átvevők átadók kezére 14.000, azaz tizennégyezer koronát készpénzben mit azok ezennel elismernek és nyugtatnak. Auth Ferenc és neje Thurn Erzsébet palotabozsoki lakosok a fentirt ingatlanokat a fenti feltételek mellett átveszik. Megjegyeztetik, hogy a közös gazdálkodás 1920. január 1-vel kezdődik, addig a teljes hasznélvezet átadókat illeti, továbbá, hogy a fentirt 14.000 korona átvevőtárs Thurn Erzsébet hozománya és örökrésze. Szerződés felolvasva németül megértelmezve, helybenhagyatott és aláíratott azzal, hogy átvevők egyik vagy másika elhalálózása esetén az életben maradt kap az elhalt vagyonából 2000 koronát, egy felszerelt ágyat és szekrényt és ezen szerződés hatályát veszíti. Ezen tétel arra szól ha három éven belül leszármozó nélkül halna el az illető. Palotabozsok, 1919. június hó 9-én.

Auth János s. k., Auth Ferenc s. k. Elöttünk mint tanuk: Katarina Emert s. k., Gacza József s. k., Thurn Erzsébet s. k.“

Megemlékezünk e helyütt arról is, hogy a községi előjáróságok, illetve községi jegyzők aláíráshitelesítési új hatáskörükben a legnagyobb felületességgel és lelkiismeretlenséggel járnak el. E tekintetben néhány jellemző esetet közölhetünk. Egy árúhátralék vételáráról kiállított kötelezvényen az egyik kezes neve mellett állott a községi bíró aláírása és a községi pecsét. A kötelezvény alapján az eladó perelni volt kénytelen s a peres eljárás rendjén kihallgatták a kezeset, aki azt vallotta, hogy a kötelezvényt alá nem írta, az azon szereplő aláírása tehát hamis. Kihallgatták a „hitelesítő“ községi bírót is, aki azt vallotta, hogy ő nem a kezes aláírását akarta hitelesíteni, hanem az egyenes adós aláírását, erről pedig a per folyamán megállapítást nyert, hogy az is hamis. Meg kell itt jegyeznünk azt is, hogy a községi előjáróságok részére ilyen általános hitelesítési jogkört sem az 1930. évi XXXIV. t.-c. sem pedig más törvényes rendelkezés nem biztosít. A most hivatkozott t.-c. 54. §-a a községi előjáróság részére csupán a házassági perekben kiállított ügyvédi meghatalmazások hitelesítésének jogát biztosítja. Ez a hitelesítés a gyakorlatban akként fest, hogy pl. egy ügyvédi meghatalmazásra a községi előjáróság ennyit vezetett reá „Hitelesítjük M. G. B. K.“ vagyis minden pecsét nélkül csupán két aláírás szerepelt a meghatalmazáson, ezek is azonban anélkül, hogy az aláírások alatt az

illetők hivatali állása, vagy a kelet feltüntetve lett volna. Egy másik esetben a községi előjáróság már szabályszerű hitelesítési záradékot vezetett reá a meghatalmazásra s azt ellátta a jegyző és a bíró aláírásával és a hivatalos pecséttel. Éppen csak a meghatalmazást kiállító félnek aláírása hiányzott a meghatalmazásról. Természetesen mindkét esetben a bíróság a meghatalmazásokat hiány pótlás végett visszavonta.

A közjegyzők és helyettesek, mint hites revizorok. A kir. közjegyzőhelyettesek országos egyesülete a budapesti kir. közjegyzői kamarához az alábbi indítványt továbbította:

„A Nagyméltóságú M. kir. Igazságügyminiszter Úr 45000/1931. I. M. számú rendeletével 1931. évi december hó 5. napján életbe léptette a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságról szóló 1930. évi V. törvényeket.

Ezen rendeletben egyúttal a társaság ellenőrzése céljából a társaság közegeként a 73. §-ban létesített „hites könyvvizsgáló“ képesítését is megállapította, megállapítván a rendelet a 2. §-ában a képesítő vizsgára bocsátás általános előfeltételeit (ennek 3. pontjában szerepel a jogtudori oklevél), — kimondván 18. §-ában, hogy a rendelet hatálybalépésétől számított öt éven belül a rendelet 1. §-ának 4. pontjában megkivánt öt évi könyvszakértői működés nélkül is vizsgára bocsátható az, aki legalább öt évi ügyvédi gyakorlatot igazol, —

a rendelet 19. §-ában pedig kifejezetten akként rendelkezett, hogy „képesítő vizsga nélkül hites könyvvizsgálóként eljárhatnak azok, akiket elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt kiváló szakbavágó működésük alapján felügyelő hatóságoknak és a vizsgabizottság véleményének meghallgatása után a vizsga alól a kereskedelemügyi miniszter egy éven belül felment“ (rendelet 19. §. 4. pont).

A Tekintetes Közjegyzői Kamara előtt nyilván ismeretes, hogy a Budapesti Ügyvédi Kamara a Nagyméltóságú M. kir. Igazságügyminiszter Úrnál lépéseket tett az irányban, hogy ezen rendelet 19. §-a alapján hites könyvvizsgálókká ügyvédek is neveztesse ki, az ügyvédi kamara, mint az illető ügyvéd felügyelő hatóságának meghallgatása után.

Tekintettel arra, hogy a kir. közjegyzők és közjegyzőhelyettesek felügyelő hatósága a „Közjegyzői Kamara“ és a közjegyzőhelyettesek között mindenestre sokan vannak, akik a rendelet 18. §-ának 4. pontjában megkivánt ötéves ügyvédi gyakorlatot

igazolni tudják és így öt éven belül képesítő vizsgára bocsáthatók anélkül, hogy a rendelet 1. §. 4. pontjában előírt könyvszakértői gyakorlatot kimutatni kötelesek lennének, — tekintettel továbbá arra, hogy miután úgy a közjegyzői és közjegyzőhelyettesi, mint az ügyvédi képesítésnek egyedüli teljesen azonos kelléke az ügyvédi oklevél, indokolatlan lenne, hogy a rendelet 19. §-ának 4. pontja értelmében egy éven belül hites könyvvizsgálóvá az ügyvédek felettes hatóságuk, az ügyvédi kamara meghallgatása után képesítő vizsga letétele nélkül is kinevezhetők legyenek és ezzel szemben az azonos képesítésű, de természetesen nagyobb elméleti és gyakorlati képességű közjegyzők és közjegyzőhelyettesek nem, — tisztelettel kérem a tekintetes közjegyzői kamarát

méltóztassék a Nagyméltóságú M. kir. Igazságügyminiszter Úrhoz felterjesztést intézni az irányban, hogy a 45000/1931. I. M. rendelet 19. §-ának 4. pontja értelmében hiteles könyvvizsgálóként eljárhassanak azon (közjegyzők és) közjegyzőhelyettesek is, akik a rendelet 1. §. 1. és 2. pontjában előírt kellékeknek megfelelnek és a 18. §. 4. pontjának megfelelően legalább öt éves ügyvédi illetve közjegyzőhelyettesi gyakorlatot igazolni tudnak és akiket elméleti és gyakorlati szempontokból egyaránt kiváló működésük alapján felügyelő hatóságuk vagyis az illetékes Kir. Közjegyzői Kamara és a vizsgabizottság véleményének meghallgatása után a vizsga alól a kereskedelemügyi Miniszter egy éven belül felment.

Ami az indítványnak közjegyzői vonatkozását illeti, erre nézve utalnunk kell a közjegyzői rendtartás 4. §. a.) pontjának rendelkezéseire, mely szerint közjegyző kereskedelmi társaság igazgatója, vagy tisztviselője nem lehet, másrészt pedig az 1930. t.-c. V. t.-c. III. fejezet 73. §-ára, mely szerint a hites könyvvizsgáló a társaság közege, vagyis tisztviselője. Ez a két törvényes rendelkezés a revizori állás tekintetében a közjegyzőkre vonatkozólag összeférhetetlenséget kétségtelenül megállapít. A helyettesekre nézve a közjegyzői rendtartás hasonló kifejezett tiltó rendelkezéseket nem tartalmazván, véleményünk szerint nem volna akadálya annak, hogy a helyettesek revizorokként szerepeljenek. Vélünk szemben ugyanis az összeférhetetlenség kérdésében való döntésre a helyettest alkalmazó közjegyző hivatott.

Kir. Közjegyzői díjszabás dr. Kepes-féle III. kiadásában, a szerző felkérésére közöljük, hogy a könyv 120-dik oldalán a váltóóvások illetékénél alulról a 3-ik sorban a 5000 P-t meg nem haladó óvás illetékénél a következő sajtóhiba: „1.50“ helyesbitendő

ekként: „2.— P.“-és a következő sorban a 10.000 P-t meg nem haladó óvás illetékénél a következő sajtóhiba: „2.— P.“ helyesbitendő ekként: „5.— P.“ A könyv 20-dik oldalán az V. táblázatnál az illeték helyesen van feltüntetve.

Ismételt felhívás. Az országos egyesület központi bizottságának megbízásából a pénztáros ismételten felkéri mindazokat a közjegyzőket és helyetteseket, akik 1931, vagy az előző évekből tagsági díjaikkal hátralékban vannak, hogy azokat e közlöny címlapján közölt postatakarékpénztári számlán legkésőbb a március hó 19. napján megtartandó közgyűlésig annál is inkább befizetni sziveskedjenek, mivel, ha ezuttal még el is tekintenek a hátralékosok névsorának publikálásától, a hátralékosokra vonatkozólag március havától kezdve a közlöny megküldését az egyesület beszüntetni lesz kénytelen s mivel a nagy hátralékokra tekintettel az egyesület vezetőségének a tagdíj leszállítására vonatkozólag előterjesztést tenni módjában semmiesetre sem fog állani.

Rendeletek.

180/1932. M. E. sz. Az egyes hitelügyi kérdéseknek szabályozása tárgyában kibocsátott 5610/1931. M. E. számú rendelet módosítása.

46.237/1931. I. M. sz. Budapest székesfőváros IV. kerületében működő kir. közjegyzőket az örökösödési ügyekben megillető működési kör módosítása.

1.601/1932. I. M. sz. Kecskeméten harmadik közjegyzői állás rendszerezése.

1.600/1932. I. M. sz. Győrött harmadik kir. közjegyzői állás rendszerezése.

380/1932. M. E. sz. A külföldi fizetési eszközök és követelések bejelentéséről, valamint a kivitt vagyontárgyak ellenértékének beszoigáltatását biztosító kötbérről szóló 1931: XXXII. t.-c. 3. §-ának végrehajtása tárgyában kiadott 6.970/1931. M. E. számú rendelet kiegészítése.

555/1932. M. E. sz. A bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában fogantatosítandó végrehajtási eljárás szabályainak módosítása.

410/1932. M. E. sz. Az aranyban teljesítendő fizetések.

2460/1932. I. M. sz. Veszprémi második kir. közjegyzői állás rendszerezése.

16.627/1932. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengő értékre történő átszámításáról.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar jogi szemle. (XIII. évf. 2. szám.) Finkey Ferenc dr. kúriai tanácselnök e számban folytatja az „Eugenika jogi szempontból“ című érdekes tanulmányát és konkluzióként megállapítja, hogy az emberi életnek elvétele vagy megsemmisítése minden körülmények között tiltott dolog, az tehát semmi címen sem engedhető meg sem az egyénnek, sem a hatóságnak. E számban cikket írtak még Schusztér Rudolf dr., Schönvitzky Bertalan dr., Pataky Ernő dr. A szemle rovatban az egységes bírói és ügyvédi vizsg. bizottság 1931. évi ügyforgalmi és tevékenységi adatait közlik s e szerint a múlt évben 735 vizsgát tartottak meg, vagyis 37-el kevesebbet, mint 1930. évben. A vizsgára első ízben jelentkeztettek közül a vizsga minden tárgycsoportjából 60%, egy egy tárgycsoportból pedig 14% utasítottat vissza. A szám mellékletenként a Magánjogtára, Polgári törvénykezési jog tára, Büntető jog tára, Nemzetközi jog tára címet viselő jogeset gyűjtemények, 1931. évi tartalom mutatója és 1932. évi 2. számai jelentek meg.

Notariats Zeitung. (Az osztrák közjegyző egyesület hivatalos közlönye 74. évf. 2. szám.) E szám vezető helyen megemlékszik az osztrák igazságügyminisztérium vezetésében történt változásról. Értékes cikkeket írtak e számban Weinberger Ottó dr., Grashopf János dr., Plenk dr., Staub Hermann dr., Herlinger dr. A legfőbb ítélőszék néhány határozatának közlése után könyvbírálat és hivatalos közlemények következnek.

Jogtudományi Közlöny. (67. évf. 5—8. számok.) Az 5. számban György Ernő dr. folytatja a „Hitelvédelmi problémák“ című értékes tanulmányát, Kohner Arthur dr. az alaptőkeemelést egyes kérdéseiről értekezik, Goldschmied Mór dr. pedig a társadalombiztosítási bíráskodásról szóló törvényjavaslatot bírálja. A szemle rovatában a budapesti ügyvédi kamara vezetőségét heves támadásban részesítik amiatt, mivel a születések korlátozása kérdésében rendezett vitával való minden közösséget megtagadott. — A 6. számban Sichermann Bernát dr. tanulságos értekezése jelent meg a részvénnytársaság átalakulása korlátolt felelősségű társasággá kérdésről. A szemle rovatában örömmel üdvözlük az igazságügyminiszternek az összeférhetlenség szigorítását célzó javaslatát, annak megjegyzésével, hogy az sem képezhetne okot a felháborodásra, ha az ügyvédi gyakorlatnak a törvényhozói hivatással való összeférhetlensége kimondatnék. Így annál kevésbé kifogásolják a javaslat azon rendelkezését, amely közigazgatási és adóügyekben a képviselőt az ügyvédi gyakorlatból kizárja. A 7. szám élén Oichváry Zoltánnak a debreceni kir. ítélőtábla elnökének egy igen figyelemreméltó tanulmányát közlik „A joggyakorlat ingadozása“ címen. A cikk éles kritika tárgyává teszi dr. Sándorfalvy Pap István kúriai tanácselnök két előző közleményét, amelyben az ági öröklés és az özvegyi jog merevnek tartott rendelkezései enyhítését, illetve módosítását bírói feladatnak jelenti ki. Ezzel szemben Oichváry Zoltán megállapítja, hogy afelett, miszerint elvileg helyes-e az ági öröklés és az özvegyi jog mai rendszere, lehet vitatkozni; ezekben a kérdésekben döntő szava azonban csupán a törvényhozásnak van. A bírónak az érvényben álló jogszabályokat akkor is alkalmaznia kell, ha azokkal elvileg nem, vagy nem egészen ért egyet. A méltatott egy-két téves bírói határozatnak különben fon-

osságot nem tulajdonít, ezek véleménye szerint a gyakorlatban csupán egy sajnálatos, de csak átmeneti jellegű ingadozást okozhatnak s attól, hogy azok alapján törvényes jogszabályokat lerontó gyakorlat alakulhatna ki, tartani nem kell. Munkácsi Ernő dr. effektív külföldi valutáról szóló tartozások teljesítése igen aktuális és praktikus kérdésével foglalkozik még e számban sajnálattal állapítván meg e kérdés nem kielégítő szabályozását. — A 8. szám vezető helyén Teller Miksa dr. „Bifurkáció“ című cikkét közli, amely ebben az újabb időben elég széles körben tárgyalt kérdésben a magyar ügyvédség szempontjából negatív álláspontra helyezkedik, kimutatván, hogy az ország szegénysége miatt a pert bifurkációval ürágítani nem célszerű s hogy a mi türelmetlen igazságszolgáltatásunk keretében a magyar barrister nem érvényesülhetne, aki különben sem tudna megélni az érdemleges munka nem kellő díjazása miatt. Gedeon Alajos dr. tollából jelent meg még e számban cikk, amelyben az 5610/1931. M. E. számú rendelet rendelkezéseinek a késedelmi kamathoz és az 1923. XXXIX. t.-c.-ben megállapított kárkamathoz való viszonyával foglalkozik.

Illetékügyi Közlöny. (VII. évf. 2. szám.) E számban Antal Ferenc dr. a büntetőbírói eljárásban lerovandó törvénykezési illetékről írt cikket, majd Takács György dr. az olasz bélyeg törvény rendelkezéseit ismerteti. A joggyakorlat rovatban közlik többek közt a közigazgatási bíróság 508/1931. sz. határozatát, mely a községi előljáráshoz, illetve községi jegyzőhöz a végrehajtás foganatosítása iránt intézett levélbeli megkeresés illetékmentességét állapítja meg. A szerkesztői üzenetek rovatában tájékoztatást nyújt az örökségről való lemondás esetén fizetendő illetékekről s egy másik kérdésre adott feleletben megállapítja, hogy a végrendelet bélyegilletékének lerovására az az örökös köteles, aki a végrendelet alapján az örökhagyó után örököl. E megállapításból következik, ami különben az illeték ügyjegyzék 78. tétel I. A. 1. pontja határozottan ki is mond, hogy a végrendelet mindaddig, míg annak alapján örökösdés nem történt, nem bélyegköteles okirat s egyáltalában nem akkor, ha a végrendelet alapján senki sem örököl.

Szerkesztői üzenetek.

K. S. A Magyar Törvénykezés című szaklap egyik legutóbbi számában közlés jelent meg arra vonatkozólag, hogy a budapesti ügyvédi kamaránál 9 ügyvéd ellen fegyelmi feljelentést adtak be azon a címen, hogy nevük a telefonkönyv szaknévsorában a többiekétől eltérő szedéssel szerepel. Különös tekintettel arra, hogy a posta hirdető hivatala 68/1932. számú most kézbesített körlevelében az foglaltatik, miszerint a távbeszélő szaknévsorba ezután csak azok vétetnek fel, akik ezt kérik s akik a felvételért a szedés különböző mintája szerint megállapított díjszabásszerű díjakat megfizetik: valóban megfontolást igényel a közjegyzőkre vonatkozólag is az, hogy az egyes közjegyzők nevei a szaknévsorban különböző szedéssel szerepelhetnek-e, valamint az a további kérdés is, hogy a szaknévsorba felvehető-e olyan közjegyző is, akinek az irodája nem a szaknévsorra vonatkozó helyen van. Véleményünk szerint a közjegyzőkre vonatkozólag ebben a kérdésben az egységes eljárás még inkább

kivánatos, mint az ügyvédekkel kapcsolatosan, vagyis az illető városra vonatkozó szaknévsorba az ott ügyködő minden közjegyzőnek egyforma szedéssel *kell* nevét felvételni kérni s viszont a szaknévsorban olyan közjegyzők, akiknek irodája nem az illető városban van, nem szerepelhetnek, eltekintve az 1874. évi XXXV. törvénycikk 51. §-ának egyébként elég határozott rendelkezésétől is.

R. G. A magunk részéről is kissé túlzottnak tartjuk azt a pedantériát, amely ugyancsak a Magyar Törvénykezés legutóbbi számában közölt váltó óvásban megnyilvánult s amely a közlés alább szószerint következő szövege szerint elég körülményes és lelkiismeretes, bár egy kissé groteszkül hangzó ténykedést tanúsít: „A ház kapuja belülről elreteszelve lévén, a ház utcai ablakán és a kapun dörömböléssel jelezvén, hogy oda belépni akarok és miután a kapu nyomásra és elfogadóknak nevének hangos bekiáltása után sem nyílt meg, az udvaron senki sem jelentkezett, a házba be nem léphettem s így a váltót fizetés végett be nem mutathattam. Miről ezen óváslevelet . . .”

L. S. Véleményét osztjuk. A lojalitásnak is meg vannak a maga határai. Az, hogy az alispán vadászatra ment, valóban nem lehet ok arra, hogy egy szemle határnap, amelyre több fél és szakértő kapott idézést, beállítassék. Az ilyen hiperlojalitás eredményezte azt, hogy az ügyvédszövetség választmányi ülésén e tényállással kapcsolatban kirohanást intéztek a közjegyzők ellen, mint akikre a felszólaló véleménye szerint az előzetes bizonyítás foganatosítását megnyugvással bizni nem lehet. Számtalan ellenségeinknek igazán felesleges ok és alap nélkül támadási felületet szolgáltatni.

B. S. A Pprts 139. §-ában külön szabályozott eljárás az egyezségi kísérletre való idézés, amely eljárásban a felek, vagy képviselőik megidézés nélkül is megjelenhetnek a bíróság előtt s kérhetik az egyességnek jegyzőkönyvbe foglalását. Ez az egyesség végrehajtható közokirat. Bármennyire nem is előnyös ez az eljárás közjegyzői szempontból, az ellen sajnos — fennálló jogszabályról lévén szó, — de lege lata mit sem tehetünk.

290. **Közjegyzőhelyettes**, 41 éves, ref. nőllen, 6 évi helyettesi, ebből 1 $\frac{1}{2}$ évi hivatalból kirendelt helyettesi praxissal irodavezető-helyettesi állást keres. — Cím a kiadóban.

291. **Közjegyzőhelyettesi állást** keresek 2 évi gyakorlattal lehetőleg Budapesten. Beszélek németül, franciául, angolul és szerbül. — Dr. Magyary-Kossa Zoltán, Szeged, Klauzál-tér 3. II. 16.

292. **Csakis budapesti közjegyzői vagy ügyvédi irodában délutáni állást**, vagy otthoni írógépmunkát keres kitűnően gépelő **perfect közjegyzősegédnő**, akinek budapesti közjegyzői irodában állandó délelőtti állása van. — Cím a kiadóban „*Gyors munkás*” jelige alatt.

293. **23 éves ügyvédi s rövid közjegyzőhelyettesi gyakorlattal** lehetőleg budapesti irodában helyettesi állást keres dr. **Tar Béla**, Budapest IX. Lónyai-ucca 15. 1/5.

294. **Fejér József** nyugalmazott törvényszéki bíró **Albertfalva**, szerény igényekkel (lehetőleg Budapesten) **közjegyzőhelyettesi állást** keres.

295. **Fővárosi ügyvéd** 26 éves gyakorlattal **Budapesten**, vagy a főváros közvetlen vidékén helyettesi állást keres. Cím a kiadóban.

296. **Közjegyzőhelyettesi állást** keresek 7 évi fővárosi és vidéki gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal és német nyelvi jogosítvánnyal bírok. Dr. **Hörváth Jenő** Budapest, II., Zsigmond-ucca 7. I. 8.

297. **Állami nyugdíjas** öt évi ügyvédi gyakorlattal bíró ügyvéd, közjegyzőhelyettesi, vagy irodavezetői állást keres. Fizetési igény minimális.

298. **Perfekt közjegyző segédnő** 12 évi praxissal, hagyatéki, telekkönyvi ügyekben önálló, közjegyzői iroda vezetésére képes, kitűnő, pedáns írógépelő — elsőrendű könyvelő, azonnali belépésre is — igen szerény fizetéssel állást keres. Cím a kiadóba „*Két munkaerő*” jelige alatt.

A lappal valamint az állásbetöltéssel kapcsolatos levelek, közlemények stb. a felelős szerkesztő címére (**Budapest, VII., Thököly-út 95.**) küldendők

Apróhirdetés egyszeri közzétételének díja:

Alkalmazottat keresőknek 2.— P.
Alkalmazást keresőknek 1.— P.